

SZTUKA AKTORSKA

„Dramatopisanie” to tylko jedna z dziedzin aktywności twórczej duetu Amanita Muskaria. Zawodową specjalnością Gabrieli Muskały, która od 2002 roku mieszka w Warszawie, jest aktorstwo. Idealnym modelem jest dla niej „być, a nie grać”, lecz nie oznacza to postdramatycznego trendu, zgodnie z którym aktorzy zachowują się na scenie tak swobodnie, że niemal półprywatnie, tylko coś zgoła przeciwnego. Sama wyjaśnia to słowami:

Dla mnie zawsze najważniejsze jest to, żeby [...] zapomnieć o sobie i czuć się postacią. I żeby widz widział tę postać, a nie mnie, która ją gra. Bardzo nie lubię tych momentów, kiedy muszę włączyć technikę, bo czuję, że czegoś mi nie wystarcza – intuicji, emocji, świeżości, czegoś co przychodzi samo, a czego nie wypracowałam tylko przez głowę, co się samoistnie pojawia wraz z postacią, nad którą pracuję. Bardzo lubię, jak mnie rola niesie.

Początki nie były proste. Nagradzana na festiwalach monodramów amatorka nie mogła się przebić do grona profesjonalistów – egzamin do szkoły teatralnej zdała za trzecim razem. Los jej to wynagrodził – od czasu, gdy na III roku studiów zagrała Anię Shirley w łódzkim Teatrze Powszechnym, nie narzeka na brak propozycji. Pytana o osoby, które ukształtowały ją jako artystkę, zawsze wymienia Mariana Półtoranosa, instruktora teatralnego z rodzinnego Kłodzka, który pokazał jej czym jest forma w teatrze oraz Mariusza Grzegorzka, który nauczył ją uruchamiać emocje. Zagrała główną rolę w jego filmie *Królowa Aniołów* oraz szereg postaci w teatrach TV i spektaklach (*Agnes od Boga*, *Rutheford i syn*, *Posprzątane*) wystawionych w Teatrze im. Jaracza w Łodzi, gdzie pracowała ponad dwadzieścia lat (1997–2019). Obecnie jest w zespole Teatru Narodowego. Jej angaż poprzedziła rola Felicji w *Jak być kochaną* Kazimierza Brandysa (reż. Lena Frankiewicz), uznana przez recenzentów za przykład poruszającego aktorstwa najwyższej próby.

Wymieniając czynniki, które złożyły się na jej zawodowy sukces, Muskała przyznaje, że stara się kierować swoją karierą świadomie – nie powtarzać typów ról, odmawiać, gdy czuje się wypalona lub intuicja mówi „nie”; przyjmować propozycje mało komercyjne, aby poznać ciekawego twórcę. Jej atutem jest także zdolność do diametralnej metamorfozy – o swoich warunkach fizycznych mówiła w wywiadzie dla Polskiego Radia:

Mam szczęśliwie dość uniwersalną powierzchowność. Nie jestem amantką skazaną na granie ozdobników, ale można mnie ucharakteryzować tak, żebym była piękna. Nie jestem też bardzo charakterystyczna, tak że mogę grać jedynie wąski zakres ról, ale mogę być charakterystyczna. Można mnie, moje ciało lepić na różne sposoby.

Gabriela Muskała ma za sobą także debiut reżyserski w teatrze – wystawiła *Tożsamość Wila Amanity Muskarii* w Teatrze Ludowym ([patrz: hasło „Żyjące archiwum”](#)) oraz scenariopisarski w filmie (*Fuga*, reż. Agnieszka Smoczyńska). Jak sama mówi: „To chyba naturalny etap, potrzeba poszerzania artystycznych środków wypowiedzi, wychodzenia poza granice aktorskiego podwórka”.

Gabriela Muskała w filmie *Fuga* (reż. A. Smoczyńska), fot. K. Wiktor copyright MD4

Światowa premiera *Fugi* odbyła się podczas 71. Międzynarodowego Festiwalu Filmowego w Cannes. Dzięki opowieści o kobiecie, która zapomniała swoje życie, Muskała otrzymała Orła – Polską Nagrodę Filmową w kategorii „Odkrycie roku” za najlepszy scenariusz (2019) oraz szereg nagród aktorskich za główną rolę Alicji (m.in. Festiwal Filmowy Avant Garde w Atenach, Międzynarodowy Festiwal Kina Niezależnego Mastercard OFF CAMERA w Krakowie). Od kilkunastu lat coraz częściej widać ją na dużym i małym ekranie. Za rolę w *7 uczuciach* Marka Koterskiego doceniono ją m.in. na Festiwalu Aktorstwa Filmowego we Wrocławiu 2018, gdzie odebrała nagrodę za najlepszą drugoplanową rolę kobiecą. Praca na planie filmów lub seriali (najnowszym jest *Królestwo kobiet* w TVN) pochłania Muskałę w tym samym stopniu, co teatr. Nie wartościuje tych dziedzin. Ciekawy scenariusz absorbuje ją tak samo, jak wybitna sztuka. Projekty filmowe i telewizyjne przynoszą większą rozpoznawalność niż teatr i choć aktorka to docenia, podkreśla, że zawsze czuła się spełniona. O swoim zawodzie mówi:

Uważam, że aktorstwo może być sztuką. Nie zawsze nią jest oczywiście – to zależy też choćby od materiału, jaki dostajesz na warsztat. Nie każdy kto maluje jest artystą i nie każdy obraz artysty musi być dziełem. Ale uważam, że aktorstwo może być sztuką i to ona w moim zawodzie kręci mnie najbardziej.

Źródła:

Aneta Kyzioł, *Pamięci nieznanymi żołnierzy*, „Polityka” nr 7, 14.02.2019

Tomasz Miłkowski, *Moje teatralne olśnienia 2019*, „Dziennik Trybuna” nr 254-25823/29-12-19

Gabriela Muskała, strona profilowa aktorki w Teatrze Narodowym,
https://www.narodowy.pl/o_teatrze,zespol,aktorki_i_aktorzy,141,gabriela_muskala_.html, dostęp:
16.08.2020

Gabriela Muskała, Magdalena Juszczak, *Gabriela Muskała: Być, a nie grać*,
<https://www.anywhere.pl/7034/gabriela-muskala-byc-a-nie-grac/>, dostęp: 16.08.2020

Gabriela Muskała, Wika Kwiatkowska, „*Ta cholera ma w życiu szczęście!*” *Kim jest Gabriela Muskała, gwiazda „Fugi” i „Szóstki”?*, 26.03.2019, <https://urodzajcia.pl/kultura/gabriela-muskala-laureatka-orlow-2019-o-psychoterapii-dziecinstwie-i-szczesciu-w-zyciu-117741-r1/>, dostęp:
17.08.2020

Gabriela Muskała, Martyna Podolska, *Gabriela Muskała: grałam i spełniałam się jako aktorka i w filmie, i w teatrze*, Polskie Radio, 26.12.2019,
<https://www.polskieradio.pl/7/178/Artykul/2428122,Gabriela-Muskala-gralam-i-spelnialam-sie-jako-aktorka-i-w-filmie-i-w-teatrze>, dostęp: 16.08.2020

Gabriela Muskała, Alicja Szyszeń, *Gabriela Muskała: Zbudowana ze skrajności*, 12.03.2019,
<https://www.miastokobiet.pl/gabriela-muskala-wywiad/2/>, dostęp: 12.08.2020

Kobiety wieczór: Gabriela Muskała, RDC, 04.06.2020, <https://www.rdc.pl/podcast/kobiety-wieczor-gabriela-muskala/>, dostęp: 16.08.2020

Opracowanie hasła: Kamila Łapicka